

RUOTSIN SOSIAALIJOHDON OPINTOPÄIVÄT VÄSTERÅSISSA

Syksy on taas tullut ja varma merkki siitä on Ruotsin sosiaalijohdon opintopäivät, jotka pidettiin tänä vuonna 30.9.–2.10.2009 Västeråsissa. Ruotsin sosiaalijohto (FSS) pitää opintopäiviä tärkeänä kohtauspaikkana luottamushenkilöille, sosiaalijohdolle ja muille asiasta kiinnostuneille henkilöille. Opintopäivillä saa paljon uutta tietoa ja erilaista hyötyä samalla kun voi luoda uusia verkostoja. Opintopäivät ovatkin Ruotsin suurin vuosittainen konferenssitapahtuma sosiaalialan päätöksentekijöille.

Opintopäivien teemana oli tänä vuonna johtajuus ja innovaatiot. Asia on erittäin ajankohtainen, sillä tiukat ajat tuovat entistä suuremmat haasteet johtajuudelle ja uusien vaihtoehtoisten palvelujärjestelmien hakemiseen. Suomalaisittain sanottaisiin, että tarvitaan rakenteellisia muutoksia. Haastavaksi tilanteen tekee kuitenkin se, että ”matalasuhdanne” yhteiskunnassa merkitsee ”korkeasuhdannetta” sosiaalitoimelle. Juuri tästä syystä tarvitaan vaikeina aikoina innovatiivista johtajuutta, sanoi Ruotsin sosiaalijohdon puheenjohtaja Lotta Persson avauspuheessaan.

Kuten Suomessakin tilaisuuden avaa ministeri, joka kertoo valtakunnan ajankohtaisista asioista. Tällä kertaa ajankohtaista hallitusrintamalta kertoi ”peruspalveluministeri” Maria Larsson (äldre- och folkhälsominister).

Opintopäivät oli rakennettu siten, että joka päivä oli yksi tai kaksi ”tärkeää luentoa”, johon kaikki osallistuivat. Tämän lisäksi oli useita seminaareja ja jokainen osallistuja sai valita itselleen parhaiten sopivan seminaarin. Tauoilla oli mahdollista tavata erilaisia näytteilleasettajia: enimmäkseen ne liittyivät vanhustenhuoltoon ja ATK-järjestelmiin.

Keskiviikkona kaikille yhteinen luento liittyi onnellisuuteen, elämään ja terveyteen (Nextopia – lyckan, livet och hälsan i Förväntningssamhället) . Todella innostavan luennon piti professori Micael Dahlen. Hän toi erinomaisesti esille miten elintaso on 50 vuodessa kolminkertaistunut, mutta onnellisuus on pysynyt aivan samalla tasolla. Pelkkä elintason nousu ei siten tuo automaattisesti onnellisuutta. Dahlen korosti kuitenkin sitä, että nykyisessä yhteiskunnassa on todella paljon mahdollisuuksia. Vaihtoehtoja, mahdollisuuksia ja innovatiivisuutta löytyy paljon enemmän kuin ennen. Tämä näkyy esim. siten, että ihmiset hakeutuvat mielellään erilaisiin kilpailuihin, joissa pääsee erinomaisesti esille (niin hyvässä kuin huonossa). Suomalaisittain mieleen tulee TV:stä tutut Idols, Big Brother, Totuuden hetki jne.

Torstain yhteisluento liittyi globaaliin tuuliin, jotka puhaltavat suoraan julkiselle sektorille. Luennoitsijan mielestä esille nousevat vahvasti seuraavat neljä tuulta:

- maailman ja yhteiskunnan talous
- valinnanvapaus ja kilpailu
- individualismi
- tekniikka

Luennoitsija puhui myös suomalaisittain hyvin tutusta aiheesta eli valtion ja kunnan suhteesta. Valtio haluaa luvata kansalaisilleen enemmän mitä kunnat pystyvät järjestämään ja rahoittamaan. Tämä johtaa kysymykseen

STOP – VI TÄNKER EFTER

Luennoitsijan mielestä pitää ajatella erityisesti asiakasta, nopeutta, pätevyyttä, monipuolisuutta ja innovatiivisuutta. Yhteenvetona voisi sanoa, että me tarvitsemme kaikki enemmän hallinnollisen ajattelun sijasta asiakasajattelua. (Vi behöver gå från förvaltnings tänkande till ny tänkande).

Perjantain ns. suuri luento liittyi maailman ja yhteiskunnan tilaan (Paraneeko maailma? Tosiasioihin perustuva maailmankuva). Professori Hans Rosling kertoi itse laatimiensa fantastisten kaaviokuvien ja tosiasioihin perustuvien tilasto-ohjelmien avulla maailmasta ja sen kehityksestä. OECD-maissa puhutaan usein "meistä" ja "heistä". Meidän silmissämme kehittymättömät maat saavat määritelmän "he". Hans Rosling näytti kuvilla ja suurella kertomataidolla, että tämä on suorastaan virheellistä. Hän näytti, että esimerkiksi Vietnamilla on hyvin korkea koulutustaso ja että keskimääräinen elinaika on noussut huomattavasti viimeisten vuosikymmenien aikana. Toinen mielenkiintoinen esimerkki on Iran, Afganistanin naapurimaa. Afganistanissa naiset synnyttävät monta lasta. Iranissa keskivertoinen synnyttää suunnilleen yhtä monta lasta kuin länsimaissa. Meillä on ennakkoluuloisia mielipiteitä siitä, miltä maailma näyttää, ja meillä on ympäristöömme nähden vanhentunut näkökanta. Rosling onnistui esitelmällään tyrmäämään tämän näkemyksen. Monimutkaisessa maailmassa ei ole "meitä" ja "heitä". On vain "meitä".

Verrattuna suomalaisiin opintopäiviin ero oli huomattava. Suomessa puhutaan yleensä opintopäivillä rahasta ja rakenteista, mutta Ruotsissa puhutaan arvoista, laadusta, tulevaisuuden odotuksista ja yleensä kaikesta muusta paitsi rahasta. Lisäksi suomalaiset opintopäivät perustuvat johonkin ajankohtaiseen asiaan, kun sen sijaan Ruotsissa korostuu yhteisöllisyys ja sosiaalinen pääoma. Huomattava ero on myös siinä, että vammaiset ovat luonnollinen osa yhteiskuntaa ja opintopäiviä. Olen ollut nyt kolmissa perättäisissä opintopäivissä ja jokaisessa niissä vammaisuus on noussut vahvasti, mutta myönteisesti esille.

Erot opintopäivissä näkyvät erityisen selvästi iltaohjelmissa. Suomessa mennään ministerin puheille ja sen jälkeen kaikki leviävät ympäri kaupunkia. Ruotsissa syödään yhteinen juhla-ateria laadukkaan ohjelman saattelemana. Kukaan ei karkaa mihinkään, vaan ollaan yhdessä ja kerätään voimia tulevaan.

Terveet elämäntavat, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, syrjäytymisen ehkäisy ja yleensä ennaltaehkäisevä työ. Suomessa nämä asiat eli laaja-alainen hyvinvointipolitiikka on nyt POP. Sen sijaan Ruotsissa ei näihin vielä kiinnitetty paljoakaan huomiota. Kyllä ne joissakin sivulauseissa nousivat esille, muttei läheskään niin vahvasti kuin Suomessa. Uskoisin tämän johtuvan ensinnäkin siitä, että taloudellinen tilanne on huomattavasti vahvempi Ruotsissa kuin Suomessa. Toinen syy on se, että asia on niin luonnollinen, ettei sitä tarvitse erityisesti nostaa esille.

Jussi Salminen

Jussi Salminen, sosiaali- ja terveysjohtaja Kokkolasta